

ENSOMME
GAMLES
VÆRN

Atypiske ÆLDRELIV

– overset forskellighed

**KONFERENCE TORSDAG 9. MAJ 2019
KL. 10-16.15**

Nyborg Strand, Østerøvej 2, 5800 Nyborg

PRIS: 1.100 kr., speciale- og ph.d.-studerende 300 kr.
Prisen inkluderer forplejning samt bogen *"Google er ikke min ven. Seks fortællinger om ældrelivet som minimal digital"*.

Tilmelding på egv.dk

Atypiske ÆLDRELIV

– overset forskellighed

Der findes ikke et almindeligt eller normalt liv. Hvert eneste liv er unikt. Vores livsvilkår er forskellige, fra de biologiske forældre, vi er skabt af og måske – måske ikke – er opvokset sammen med, til de unikke erfaringer, vi gør os gennem livet og i alderdommen.

Men på det kulturelle og sociale niveau danner flertallets livsform en norm, som de få ofte opfattes at afvige fra. Det gælder på mange områder, bl.a.:

- En stor del af befolkningen på 65+ år er økonomisk velstillet, mens 30 pct. kun har folkepension og ATP.
- Samfundets 25 pct. rigeste lever 10 år (mænd) og 6 år (kvinder) længere end de 10 pct. fattigste.
- De fleste ældre er eller har levet i ægteskab, hvor 5 pct. aldrig har været gift.
- Flertallet lever heteroseksuelle liv, cirka 4-6 pct. tilhører en seksuel minoritet.
- Flertallet af ældre er født og opvokset i Danmark, og 5 pct. er immigreret eller flygtet hertil.
- 90 pct. af ældre har børn, 10 pct. har ikke fået børn.
- Hovedparten af ældre benytter i større eller mindre grad it, mens 29 pct. er fritaget fra digital post.

Fonden Ensomme Gamles Værn støtter nyskabende forskning og udviklingsprojekter rettet mod de ældre i samfundet, som har mindst økonomisk og socialt.

På konferencen sættes de ældre mennesker i fokus, der lever andre liv end 'gennemsnittet'. Konferencen skal hermed være med til at sætte muligheder og begrænsninger i samfundets indretning for disse 'minoriteter' på dagsordenen.

Vi tager udgangspunkt i viden og eksempler, bl.a. fra forskning om ældre, som ikke har børn, ældre med en lav indkomst og homoseksuelle ældre – og fra praksis i forebyggende hjemmebesøg, på plejehjem og i aktiviteter, hvor ældre mødes.

Konferencen henvender sig til organisationer og institutioner, til kommunale ledere og praktikere, politikere, ældrerådsmedlemmer, frivillige og forskere – og for andre med interesse for ældre menneskers forskellighed, livsvilkår og hverdag i Danmark.

- 09.00**   **REGISTRERING** (morgenbrød, frugt, vand, te, kaffe)
- 10.00**   **VELKOMST OG DAGENS PROGRAM**
Marianne Lundsgaard, formand for Fonden Ensomme Gamles Værn (moderator)
- 10.15**   **ATYPISK I FORHOLD TIL HVEM OG HVAD?**
Christine E. Swane, kultursociolog, ph.d., direktør i Fonden Ensomme Gamles Værn

Der opstår i enhver kultur normer, det vil sige forventninger og endog regler, for vores samvær med hinanden. Gennem sproget erfarer vi verden. Vi sammenligner, adskiller og grupperer os. Her har stemping og marginalisering særlig betydning for dem, der af andre sættes uden for normen.
- 10.25**   **FATTIGDOM I ALDERDOMMEN**
Rikke Nøhr Brünner, sociolog, ph.d., forsker, VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Hvordan håndterer ældre mennesker, som lever af folkepension og måske lidt ATP, deres alderdom? Hvad betyder hændelser og erfaringer fra tidligere i livet? Indlægget præsenterer et sociologisk studie af levekår og hverdagsliv blandt danske folkepensionister.
- 10.55**   **DOKUMENTAR: DET USYNLIGE HØRE- OG SYNSTAB – BETYDNING I SOCIALE RELATIONER**
Ida Wentzel Winther, kultursociolog, ph.d., lektor, DPU – Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse, Pædagogisk Antropologi, Aarhus Universitet

Sansesvækkelse berører særligt den enkelte ældre. Men det medfører også forandringer og nye vilkår i sociale relationer, ikke mindst i og til familien. Et etnografisk feltarbejde giver indsigter i hverdagslivet med svækkelse af syn og hørelse, og herfra formidles i ord, film- og lydoptagelser.
- 11.15**   **PAUSE**

11.30 **ET LIV UDEN PARTNER OG BØRN**

Anu Siren, psykolog, ph.d., seniorforsker, VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Ældre hjælper deres voksne børn med at få livet til at hænge sammen, og børn drager omsorg for deres gamle forældre, når de får brug for det. Men hvordan er vilkår og erfaringer blandt ældre kvinder og mænd, der aldrig har stiftet familie?

12.00 **UDENFORSKAB – I UDSATTE MENNESKERS TJENESTE**

Kjeld Holm, teolog, mag.art. i idehistorie, tidl. biskop i Aarhus Stift, forfatter og foredragsholder

Et langt arbejdslivs erfaringer med social udsathed, etniske minoriteter, spørgsmål om værdighed og etik samles her i et socialanalytisk perspektiv. Det vil sige, at medmenneskelighed og omsorg ikke handler om at anerkende det andet menneske i et ligeværdigt forhold, men om respekt for forskellen.

12.30 **FROKOST**

13.30-15.00 **SEMINARER INKL. KAFFE, TE OG KAGE (vælg seminar A, B eller C)**

15.10 **USÆDVANLIGE ÆLDRE PÅ SAMFUNDETS UNDERFLADE**

Jon Dag Rasmussen, antropolog, ph.d., postdoc, DPU – Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse, Pædagogisk Antropologi, Aarhus Universitet

Der findes ældre mennesker, vi ikke har blik for i hverdagen. De er i konstant bevægelse, sammen eller tæt på hinanden, i byens væresteder, værtshuse, genbrugsbutikker, parker og gader. Hvordan lever og dør disse ældre? Et etnografisk studie belyser betydningen af aldring, sygdom og død.

16.00-16.15 **OPSAMLING OG AFRUNDING**

Karen Klint, medlem af Folketinget (S)

SEMINAR A: Ældre i en socialt udsat position

MODERATOR: *Marianne Vestergaard Nielsen*

**ET SLIDSOMT LIV – HVAD HAR
UDSATTE ÆLDRE BRUG FOR?**

Udsathed blandt ældre har mange ansigter, men har altid sociale konsekvenser. Uanset om udsathed kommer efter et levet liv på kanten af almindelige normer, eller om den skyldes uheldige hændelser, så er der altid noget at gøre. Men det bliver langt fra altid gjort.

*Torben Larsen, formand Landsforeningen
Arbejde Adler*

**DIGITAL MARGINALISERING AF
UDSATTE ÆLDRE**

Den gennemgribende digitalisering af samfundet i de sidste årtier har bl.a. ændret markant på relationer mellem stat og borger, betalinger, fællesskaber og sociale relationer. Ud fra interview på væresteder for ældre mennesker synliggøres forskellighed i udsatte ældres livssituationer.

*Morten Hjelholt, cand.mag. i information og
mediedesign, ph.d., lektor, Digital Design,
IT-Universitetet i København*

.....

**ERFARINGER FRA FOREBYGGENDE
HJEMMESØG TIL UDSATTE ÆLDRE
MÆND OG KVINDER**

Nogle mennesker kæmper med vanskelige vilkår gennem livet. Fattigdom, svigt, sygdom, misbrug, dødsfald og skilsmisse er faktorer, der kan føre til udsathed i ældre livet. Hvordan kommer de forebyggende medarbejdere i kontakt med disse ældre mænd og kvinder, og hvordan kan de hjælpe?

*Anne Dorthe Prisak, sygeplejerske, master i
læreprocesser, forebyggelseskonsulent,
Aarhus Kommune*

SEMINAR B: *Ældre der tilhører seksuelle minoriteter*

MODERATOR: *Andreas Nikolajsen*

SLOTTET – REGNBUEPLEJEHJEM I KØBENHAVN

Det var en længere samskabelsesproces med Gay & Grey, LGBT Danmark og andre aktører, da plejehjemmet Slottet skulle udvikle en regnbueprofil med LGBT-kompetence. Hvilke gevinster har Slottet høstet siden 2015 – og hvilke udfordringer er der i dag?

Henriette Højsteen, psykomotorisk terapeut, kaospilot, master i konfliktmægling, forstander, Plejehjemmet Slottet, Københavns Kommune

MULIGHEDER OG BARRIERER FOR ADGANG TIL FÆLLESSKAB

At være del af et meningsfuldt fællesskab er en vigtig beskyttelsesfaktor i forhold til ensomhed. Derfor findes der et hav af aktiviteter, som tilbyder ældre mennesker en social sammenhæng at indgå i. Men hvor søger homoseksuelle mænd og kvinder fællesskab i alderdommen?

Simon Meggers Matthiesen, antropolog, forskningsassistent, Inst. for Antropologi, Københavns Universitet

BRUD MED DEN NORMATIVE ÆLDREPLEJE

LGBT+ personer har fået flere rettigheder og møder en øget accept. Men de ældre har oplevet at blive set som unormale i samfundet og som syge af lægevidenskaben. Hvad er indholdet i en normkritisk tilgang, og hvorfor er normer vedrørende køn og seksuel orientering vigtige at være bevidst om i plejen?

Björgvin Huldar Soffiúson, cand.mag. i pædagogik og sundhedsfremme, sygeplejerske, uddannelsesansvarlig, Plejehjemmet Slottet, Københavns Kommune

SEMINAR C: Ældre i Grønland og ældre migranter i Danmark

MODERATOR: *Christine E. Swane*

LIVET SOM ÆLDRE I GRØNLAND

I Grønland stiger levealderen, og der bliver flere ældre. Deres liv er bl.a. præget af de geografiske omstændigheder, der medfører udfordringer såvel som glæder. Få indblik i grønlandske ældres hverdag, livskvalitet og forhold til sundhed, baseret på forsknings- og udviklingsprojektet Arktisk Aldring.

Tenna Jensen, historiker, ph.d., lektor i humanistisk sundheds og aldringsforskning, projektleder, Københavns Universitet

FRA KARAOKE TIL AKTIVT MEDBORGERSKAB

En kulturanerkendende tilgang i forebyggelse af ensomhed blandt ældre vietnamesere øger deres selvtillid og aktive deltagelse i samfundet. Udover glæden ved at være sammen med hinanden, er VI-Senior med til at skabe mere liv i ældres hverdag på plejecentre med vietnamesisk sang, dans og madworkshop.

Dung Le, cand.pæd., journalist, projektleder VI-Senior

LIVSKVALITET, RELATIONER OG UMØDTE BEHOV BLANDT ÆLDRE MIGRANTER I DANMARK

Sprog, spredte netværk og manglende kendskab til relevante sociale tilbud kan gøre det vanskeligt at have et meningsfyldt og godt ældreliv. Men de ældre trækker også på sociale, kulturelle og religiøse ressourcer – så hvordan inddrages de i tilbud til denne blandede gruppe af ældre?

Maria Kristiansen, cand.scient.san.publ., ph.d., lektor, Inst. for Folkesundhedsvidenskab og Center for Sund Aldring, Københavns Universitet

